

เทศน์ก่อนเวียนเทียน วันอาสาฬหบูชา

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอาสาฬหบูชา เดี่ยวจะพาเวียนเทียนนะ เวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา วันอาสาฬหบูชาสำคัญ เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นการประกาศศาสนา แล้วมีผู้มืดดวงตาเห็นธรรมตามนะ พระอัญญาโกณฑัญญะ มีดวงตาเห็นธรรม จนพระพุทธเจ้าเปล่งประทานว่า “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” แล้วยังสอนต่อไปนะ สอนต่อไปจนปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ องค์สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

แล้วพระอัสสชินี้รุ่งดังก็นำไป เทียววิเวกไป ไปโปรดเอาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะต่อมาจากพระอัสสชิ พระอัสสชิเป็นอาจารย์สอนของพระสารีบุตร พระสารีบุตรมาบวชในศาสนา พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกข้างขวาและข้างซ้ายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเผยแผ่ธรรมมาจนมาถึงปัจจุบันเรา

วันนี้เรามาเวียนเทียนนะ เวียนเทียนถึงต้นตระกูลของศาสนาพุทธนี้ เวียนเทียนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้แน่ เป็นพระพุทธเจ้ากับพระธรรม แล้ววันนี้ประกาศธรรม จนพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เป็นว่าครบรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นตัวหลักชัยของศาสนา แล้วเราเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง เป็นที่พึ่งนะ เพราะอะไร? เพราะลูกก็พึ่งพ่อแม่ด้วยแต่เรื่องของร่างกาย พ่อแม่พึ่งลูกก็พึ่งกันเพื่ออาศัยชั่วครั้งชั่วคราว แต่หัวใจทุกดวงใจเดือดร้อน ทุกดวงใจ ในหัวใจดวงเรานี้เดือดร้อน หัวใจนี้มีความทุกข์ในหัวใจ แล้วหัวใจไม่มีที่พึ่ง

เวลาพ่อแม่เราเสียไป เรากราบเราไหว้ถึงพ่อแม่แต่ละครั้งแต่ละคราว เราไหว้รูปนะ เราไหว้อะไร? ไหว้ระลึกถึงคุณงามความดีของพ่อแม่ของเราทำให้เกิดชีวิตของเรามา เห็นไหม พ่อแม่ของ

เราเราก็ระลึกอยู่ พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเราก็เคารพพระพุทธเจ้า เคารพพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของใจ ใจมันมีความทุกข์ความยาก เห็นไหม เวลาเราเคารพพ่อแม่เคารพเหมือนกัน พ่อแม่นี้เป็นพรหมของบุตร เป็นผู้ที่ให้ชีวิตนี้เกิดมา แต่ก็เลี้ยงได้ด้วยเฉพาะร่างกาย หัวใจเป็นของดวงๆ นั้น หัวใจดวงนั้นสะสมมาเป็นใจของดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงได้ว่าไม่อยู่ในอำนาจของพ่อแม่ พ่อแม่จะสอนขนาดไหนก็แล้วแต่ แล้วใจดวงนั้นจะพึ่งอะไร?

ใจดวงนั้นต้องสมบุกสมบันก่อน ใจดวงนั้นต้องเดือดร้อน ใจดวงนั้นต้องโดนแผดเผา โดนกิเลสมันแผดเผาจนมันร้อนขึ้นมา แล้วมันจะหาที่พึ่งของมันเอง

นี่รัตนตรัยจะมีคุณประโยชน์ตรงนี้ ตรงที่คนมันทุกข์ ถ้าคนมันทุกข์มันถึงจะเห็นความว่าที่พึ่งมันอยู่ที่ไหน ถ้าคนมันไม่ทุกข์ มันไม่แสวงหา มันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นที่พึ่งของมัน มันก็ไม่เห็นคุณงามความดีของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นไหม รัตนตรัยเป็นที่พึ่งของเรา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา เป็นที่พึ่งอย่างนั้นนะ เป็นที่พึ่งของหัวใจ

หัวใจกินบุญเป็นอาหาร นี่มีทาน มีศีล มีภาวนา นี่พระพุทธเจ้าสอนไว้ เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา ทาน...เราเอาดอกไม้รูปเทียนมาเป็นทาน ดอกไม้รูปเทียนที่เรามาถวายนี้เป็นทาน เราเคารพพระพุทธเจ้า เราเวียนเทียนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ระลึกที่ใจ ใจระลึกถึงพระพุทธ นี่ได้บุญกุศล ระลึกถึงนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เหมือนกับคนตกใจเอ๋ยถึงว่าต้องพูดก่อนคำว่าแม่หรือคำว่าพ่อ เห็นไหม ถ้าตกใจนะจะเรียกถึงแม่ถึงพ่อ

อันนี้ก็เหมือนกัน เราระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา เราจะเปล่งคำว่าระลึกถึงนี้มันเป็นบุญกุศลไหม? มันต้องเป็นบุญกุศลสิเพราะเราระลึกถึง ระลึกถึงให้ เวลาเราระลึกถึง แล้วเรามาเคารพบูชา นะ บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้เป็นที่พึ่งของเรา เป็นที่พึ่งของหัวใจ ถ้าใจยังไม่ทุกข์ไม่ยาก ยังไม่โดนกิเลสบังคับบีบตีไฟ มันจะไม่เห็นคุณของยาหรือคนเราเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วมันจะเห็นคุณของยา

อันนี้ก็เหมือนกัน ในชีวิตนี้มันยังหนุ่มยังสาวอยู่ มันก็ยังเพลินสะดวกสบาย ยังมีความสุข เพลิดเพลินกับมันอยู่ แต่เวลามันใกล้จะล่วงจะดับนั้นนะ มันถึงว่าอยากจะหาที่พึ่ง เห็นไหม ผู้แก่ผู้เฒ่าค่อยไปวัด ผู้แก่ผู้เฒ่าไปวัดก็ไปอะไร? ไปนอนเฉยๆ ใจ เพราะร่างกายมันไม่ไหวแล้ว แต่ถ้าเรายังเป็นหนุ่มเป็นสาวอยู่ เราสนใจที่พึ่งของเรา เราหาที่พึ่งของเรา ที่พึ่งของเรานี้เราพยายามหาที่พึ่งของเรา แล้วที่พึ่งมันคืออะไร? ทาน ศีล ภาวนา

ศีล เห็นไหม ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ผิดลูกเมียเขา ไม่กล่าวมุสาว่าท ไม่ดื่มสุรา สีเลนะ สุขะติงยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา ศีลนี่เป็นที่พึ่ง สีเลนะ สุขะติงยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา ถ้าเราไม่ไปสุรุษสุร่าย เงินทองมันจะมา โภคะสมบัติมันจะเกิดขึ้นมาจากการมีศีลใจ นี่ถ้าเราพึ่งพึ่งได้อย่างนั้น แล้วภาวนา...เดี๋ยวต่อไปจะมีภาวนา

ภาวนาอันนี้สุดยอดเยี่ยม ภาวนานี้มันถึงจะเข้าถึงใจ เวลาเราเปิบข้าวเข้าปากนี้เราเปิบข้าวเข้าปาก แต่หัวใจมันมีปาก แต่เราไม่เห็นปากของใจว่ามันกินอารมณ์เป็นอาหาร แล้วเราเปิบข้าวเข้าใจไม่ได้ใจ เราเปิบบุญกุศลเข้าใจของเราไม่ได้ เราถึงต้องภาวนาใจ

การทำภาวนาคือเปิดใจ เปิดปากของใจ แล้วเอาอาหารให้ใจได้ดื่มกินอาหารอันนั้น ถึงทำภาวนาแล้วทำแสนยาก เพราะหาปากของใจไม่เจอ หาปากของร่างกาย ร่างกายกินคำข้าวเป็นอาหาร หากินหาอยู่ หาไปเดือดร้อนขนาดไหนก็หาไป แต่หัวใจมันทุกข้อยู่ มันต้องการกินอาหารก็ไม่ว่าจะเอาอะไรให้มันกินใจ มันถึงได้ทุกข์ได้ยาก หัวใจได้ทุกข์ได้ยากนะ แล้วมันมองหน้าใครไม่ได้ แล้วใครช่วยเราได้?

เราจะส่งกัน พ่อแม่ปู่ย่าตายายส่งกัน ญาติพี่น้องส่งกันที่เชิงตะกอนนะ แต่หัวใจไม่มีปาเข้า หัวใจเกิดตายเกิดตายไปตลอด หัวใจของเรานี้เกิดดับเกิดดับ ยังเกิดตายไปตลอด แล้วมันเอาอะไรเป็นที่พึ่ง? มันเอาอะไรเป็นที่อยู่อาศัย? ก็นี่ใจ บุญกุศลนะ

ลูกถ้าเปิดตาพ่อแม่เนะ พ่อแม่นะ ลูกนี้พยายามดึงพ่อแม่เข้ามาในทางธรรม ลูกให้พ่อแม่เพราะอะไร? เพราะว่าลูกกับพ่อแม่อยู่ในชาตินี้ก็เลี้ยงกันชาตินี้ใจ แต่ถ้าเปิดตาในทางธรรมนะ มันเลี้ยงชาตินี้ หัวใจมีความสุขก่อน พ่อแม่จะคิดถึงลูกว่า เอ้อ...ว่าลูกมันคืออย่างนั้นๆ มันคิดถึงเรา นี่ปลื้มใจ ๑ ชั้น

๒. ไปศึกษาธรรมะ...ได้ธรรมะเข้าในหัวใจ จะมีธรรมเข้ามาในหัวใจอีกชั้นหนึ่ง

๓. ตายไป... เวลาตายไปบุญกุศลนี้มันเกิดตายเกิดตาย คนเรามีเกิดแล้วต้องตาย

นี่ป่าช้าของใจไม่มี เราส่งกันที่เชิงตะกอนแต่ไม่เคยมีใครเห็นป่าช้าของใจ แต่ใครภาวนาแล้วจะเห็นว่าป่าช้าของใจ เห็นการดับขันธของใจ เห็นใจกับกิเลสสิ้นออกไปจากใจ กิเลสนี้มันอยู่ที่หัวใจแล้วมันสิ้นสุดกระบวนการของมัน จนกว่ามันไม่เกิด เห็นไหม พอไม่เกิดขึ้นมาก็กลายเป็นพระปัจจุวัคคีย์ เห็นไหม เป็นพุทธชิโนรส เป็นศากยบุตร เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ถึงจะเป็นที่พึ่งของเรา แล้วเราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา ทำไมมันจะไม่เป็นบุญกุศล?

มันเป็นบุญกุศล มันเป็นอาหารของใจใจ การกระทำต่อไปของเรานี้จะเป็นอาหารของใจ ใจมันจะดื่มกินอันนี้เป็นอาหาร แล้วมันจะฝังใจไป ใจเราจะมีสุขคิดถึงตรงที่ว่าเวลามันพักใจ เครื่องยนต์เวลาคิดเครื่องขึ้นมา รถที่เราจอดอยู่คิดเครื่องขึ้นมา มันจะเสียงดังมาก แล้วมันจะทำให้บรรยากาศนี้ปั่นป่วนไปหมดเลย

ในหัวใจทุกดวงของที่นั่งอยู่นี้มันปั่นป่วนตลอดเวลาเลย แล้วมันไม่เคยหยุด เครื่องยนต์ของใจไม่เคยหยุดเลย แล้วมันก็คิดไปฟุ้งซ่านไป ทุกข์ร้อนไปในหัวใจของเรา คิดรื้อยแปดแล้วก็ไม่สมกับความคิดเพราะ! เพราะปัจจุบันนี้เรานั่งอยู่นี้ จะคิดหรือไม่คิดเรื่องสิ่งอื่นใดมันก็เป็นอยู่อย่างนั้นโดยธรรมชาติของมัน ทำไมไปคิดถึงเขา?

นี่เครื่องยนต์ของใจไม่เคยมีวันหยุด แล้วหยุดเครื่องยนต์นั้นได้ เหมือนกับที่รถมันจอดอยู่สงบเงียบหมดนะ

อันนี้ก็เหมือนกัน เราเวียนเทียนไป นี่มันความสงบของใจ ความวิเวกของใจ ใจมันสงบ ใจมันวิเวกอยู่ ความสุขอันนี้มันจะฝังใจไป แต่เพราะมันละเอียดอ่อน มันลึกซึ้ง คุณค่าของน้ำใจเรามองไม่เห็นมัน เราถึงว่าไม่เห็นคุณค่าไง ถ้าเขาให้แก้วแหวนเงินทองเรา เราจะเห็นคุณค่าของแก้วแหวนเงินทองว่าอันนั้นเป็นบุญกุศล เป็นของเรา มีความดีใจ แต่ความพักเครื่องของใจเป็นสมบัติอันมหาศาล มันลึกซึ้งในหัวใจมาก ทำไมเราไม่เห็นคุณค่าของมัน?

เราไม่เห็นคุณค่าความหยุดของใจใจ ใจนี้มันหยุดได้ ถ้ามันหยุดได้ ถ้าเราทำ...หยุดได้

แต่เราไม่สามารถภาวนาได้ เราก็อาศัยตรงนี้มันเป็นบุญกุศล เป็นสิ่งที่เครื่องยืนยันในหัวใจของเรา ให้มันยืนยันใจ ยืนยันนะ ในหลักศาสนานี้ไม่สูญเปล่า มรรคผลนิพพานในศาสนานี้มีอยู่

เต็มไปหมด อาจารย์บอกว่า “ในศาสนาพุทธเรานี้เปรียบเหมือนกับห้างสรรพสินค้า แล้วเราเข้าไปในห้างสรรพสินค้า ทุกคนก็อยากจะเอาแต่สินค้าที่ชิ้นแพงๆ ใจ”

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติมันไม่ทำนะ เวลาถือศีล ทำมีศีล ถ้าคนเรารักษาศีลอยู่ ชีวิตนี้จะมีเรื่อง ชีวิตนี้มีความสุขพอสมควร ชีวิตนี้ไม่ทุกข์ยากขนาดนี้หรอก

ชีวิตนี้ทุกข์ยากเพราะอะไร? เพราะศีลมันกั้นใจไม่ได้ ใจมันก็วิ่งเต้นเล่นกระโดด แล้วมันก็จับใส่ให้เราหมุนออกไป ทุกข์ออกไปข้างนอก เราไม่รู้เรื่องเรานะ เครื่องยนต์ติดเผื่ออยู่ในหัวใจ เห็นไหม นี่หาปากของใจไม่เจอ

ถ้าหาปากของใจไม่เจอก็ไม่สามารถยับยั้งใจของตัวเองได้ ถ้าหาปากของใจของตัวเองเจอมันอยู่ที่การภาวนา การทำภาวนาพยายามกำหนดพุทโธ พุทโธขึ้นมาให้หัดทำ กำหนดพุทโธ พุทโธนี้ระลึกถึงพุทโธขึ้นมา ใจมันจะหยุด ใจมันจะกินอาหารคำว่าพุทโธแทนใจ พุทโธ พุทโธนี้

นี่...เวลานี้นึกนึกคิดไปเรื่อยแปด แล้วธรรมชาติของใจมันต้องเป็นธรรมชาติของการนึก ชาติรู้มันรู้ตลอดไป ต้องอาศัยความรู้สึกให้มันเกาะเกี่ยว ก็พุทโธนี้เข้าไปแทน พุทธานุสติ ระลึกถึงพระพุทธรูป พุทโธ พุทโธ พุทโธ ให้ใจเกาะเกี่ยวกับพุทโธ มันเกาะเกี่ยวกับพุทโธไปเรื่อยๆ เห็นไหม อาหารอันนี้เป็นธรรมรส แล้วอยู่กับใจตลอดไป

พออยู่กับใจตลอดไป สติมันจะผลัดใส่ไม่ให้เรารับรู้ เราพยายามดึงไว้เหนี่ยวรั้งไว้ แล้วจะเห็นปากของใจว่ามันกินเข้าไป พอมันกินอารมณ์เข้าไป กินธรรมชาติของพระพุทธรูปเข้าไป มันจะมีความสุขขนาดไหน มันจะปล่อยวางขนาดไหน

เวลาจิตหยุดนี้มันหยุดได้ ๒ อย่าง หยุดได้โดยบรรยากาศที่เราเวียนเทียน มันมีบรรยากาศมันดี มันหยุดได้ หยุดได้โดยธรรมชาติเหมือนหินทับหญ้าไว้ แต่หยุดได้โดยที่เราสามารถทำภาวนาได้ แล้วพอทำภาวนาได้ เห็นไหม เหมือนสวิตช์ไฟ เราเปิดมันก็สว่าง พอปิดมันก็มืด

ใจก็เหมือนกัน เราหยุดได้ เราเปิดได้ เราปิดได้ แล้วมันไม่ทุกข์ยากอย่างที่เรากำลังเป็นอยู่นี้ พอใจไหม? ทุกคนปรารถนา ทุกคนอยากได้ อยากได้ความสุข อยากได้ความปรารถนาอย่างนั้น แต่ทุกคนทำไม่เป็น

๑. ทุกคนทำไม่เป็น

๒. กิเลสมันบอกว่ามรรคผลนิพพานไม่มี อย่าไปเชื่อพระนะ พระสอนไปทางผิดๆ ถูกๆ ต้องเชื่อกิเลสในหัวใจของเรา

ถ้าศาสนานี้ไม่มีคุณประโยชน์ ในศาสนานี้ ๒,๕๐๐ กว่าปีนี้ นักปราชญ์มากมายมหาศาล จบการศึกษาสูงส่งขนาดไหน ลูกกษัตริย์มาบวชในศาสนานี้มากมายเลย แล้วพิสูจน์ศาสนานี้ว่า ศาสนานี้มีจริงหรือไม่มีจริง? แล้วเราจะเชื่อใคร? เราจะเชื่อนักปราชญ์ราชบัณฑิตในครุบาอาจารย์ สมัยพุทธกาลหรือเราจะเชื่อกิเลสของเรา? ถ้าเราเชื่อกิเลสของเรา เรามีแง่ใจทำ มีแง่ใจที่เราจะประพฤติปฏิบัติ มีแง่ใจที่จะสร้างคุณงามความดี

คุณงามความดีนี้เป็นของผู้สร้าง คุณงามความดีนี้เป็นของใจดวงนั้นเป็นผู้รับ คุณงามความดีของเราเอง เราสร้างของเราเอง แล้วมันจะเข้ามาในใจของเราเอง นี่ก็เหมือนกัน บุญกุศลเป็น นามธรรมเข้าถึงใจของเราเอง เห็นไหม

วันนี้วันอาสาฬหบูชา เราเวียนเทียนแล้วมันจะได้บุญอย่างนี้ บุญกุศลจะเกิดขึ้นกับเราอย่างนี้ เราถึงควรตั้งใจทำ ถ้าเราทำเป็นความตั้งใจ

การจงใจทำงาน งานจะเป็นประโยชน์เป็นผล การทำเล่นๆ การทำสักแต่จะทำจะไม่ได้ผล ถ้าเด็กเล็กซ้งมัน ปล่อยมัน เด็กนี้เอาให้มันเข้ามา ดึงเข้ามาเพื่อจะให้ให้เห็นบรรยากาศ ให้มันสัมผัสกับสิ่งนี้ ให้มันพอใจกับสิ่งนี้ เด็กยกเว้นไม่ว่า

แต่ผู้ใหญ่ควรจงใจ (หัวเราะ) ผู้ใหญ่ควรพยายามทำดี ทำดีเพื่อใจของเรา เพราะผู้ใหญ่มันเค็ดรื้อน เด็กไม่รู้เรื่องหรอก แต่ผู้ใหญ่เค็ดรื้อน พอเค็ดรื้อนแล้ว ขอให้ใจมันมีความสุขขึ้นมาในใจดวงนั้น แล้วศาสนาจะมีคุณค่า

คุณค่าของศาสนาสอนเรื่องความสุขของใจ แล้วอย่างอื่นนั้นตามมาทีหลัง พระพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อน แล้วค่อยวางศาสนาไว้ทีหลัง เห็นไหม พระพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อน ใจนั้นสำเร็จก่อน ใจสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้วถึงจะสอนมาทีหลัง อันนี้ก็เหมือนกัน ในศาสนานี้หลักใจสำคัญที่สุด เอาใจของตัวเองให้ได้ก่อน

ฉะนั้น ได้เวลาเดี๋ยวจะพาทำวัตร ทำวัตรเสร็จก่อน เพราะต้องสวดมนต์ทำวัตรเพื่อให้ใจนี้มันกลมกล่อม ไม่ให้มันแข็งกระด้าง แล้วมันทำอะไรมันจะทำได้ประโยชน์อย่างนั้น แล้วถึงจะพาเวียนเทียนอีกทีหนึ่ง เอวัง